

”På en arbetsplats, i en skolklass eller i barnens sandlåda vore ett sådant uppförande oacceptabelt”

Politiker har mycket att lära av Förenings Sverige

Kooperativt företagande är ett stort forskningsområde, kanske inte i Sverige men i USA och på sina håll i Europa. Bland annat skriver organisationsteoretiker om medlemsorganisationer, demokratiskt inflytande, företagsstyrning och liknande. Den som läser dessa alster inser att svenska lantbrukarorganisationer oftast fungerar väl. Föreningslagen har förnuftiga regler för hur en förening ska styras och vi har bra traditioner. Exempelvis möjliggör valberedningar att kunniga och socialt begåvade personer blir valda, men kanske behövs mer utbildningar av nya valberedningsledamöter.

FÖRTROENDET AVGÖRANDE

Avgörande i föreningslivet är dock förtroende. Väljarna ska kunna ha tillit till de valda representanterna och omvänt. Föreningsledningen måste se till att alla i styrelsen, fullmäktige eller annat organ kan samverka. Bäst är om man resonerar sig fram till en gemensam ståndpunkt, men ofta behövs omröstningar. Många av denna tidnings läsare har personliga erfarenheter av förtroendeposter i Bondesveriges många föreningar.

När det finns förtroende och respekt, kommer ingen att slänga glåpord till andra. Det går inte heller att ljuga, att negligera andra, eller i övrigt bete sig ohyfsat. Sådant är inte ”konstruktivt”. Det duger inte i föreningslivet – men det sker varje dag bland landets högsta beslutsfattare, alltså i rikspolitiken.

SVAGT DEMOKRATISKT SINNELAG

Det finns ett svagt demokratiskt sinnelag i riksdagen. I sina ansträngningar att ”gripa makten” tog en partiledare bort en minister från ett viktigt ansvarsområde. Hennes område överfördes till en annan minister, som för övrigt sedan gav upp. En annan partiledare sa härom året att hans parti konsekvent ska inta en rakt motstående position än en annan grupp.

Riksdagsledamöter använder okvädingsord, ibland kopplade till en eller annan färg. De kallar varandra för rasist, främlingsfientlig, islamofob, afro-fob och andra elakheter, men de är själva lika besudlade av samma värderingar. Det visade sig exempelvis när justitieministern blev intervjuad i tv.

HALMDOCKOR

För att själva framstå som duktiga diktar politikerna upp vad motståndarna tycker. Ett parti förhindrar ett annat parti att diskutera med ett tredje parti. Demokratiföraktet har visat sig i att en ledamot bär en tröja, på vilken det står smådeord mot

andra ledamöter. Ledamöterna hittar på lögn om skogsskötsel, mathållning med mera.

På en arbetsplats, i en skolklass eller i barnens sandlåda vore ett sådant uppförande oacceptabelt. Någon hade ställts till ansvar, blivit omplacerad, kanske åtalad. Men i riksdagen är trakasserier legio. Kanske skulle riksdagens talman kunna ge reprimander åt ohyfsade ledamöter. En betänklighet är dock att det inte bör finnas någon polis i det politiska samtalet. Tänk om det skulle bli en ordningsman från ett politiskt parti med en totalitär ideologi! Vi har ju flera politiskt aktiva med Sovjetregimen som förebild.

DEMOKRATISKA VÄRDEN ÅSIDOSATTA

Under senare tid har vissa riksdagsledamöter uttryckt oro för att Sveriges demokrati skulle vara i fara, men det är just sådana resonemang som åsidosätter de demokratiska värdena. Med hat och beskyllningar uppstår splittring och polarisering, som skadar demokratin i stället för att bidra till något ”sambällsbygge”.

Den tilltagande vulgariteten i svensk politik kan bero på att omvärldsförändringarna är svårtolkade och att media inte ger en objektiv rapportering av politiska ställningstaganden. Detta öppnar dörren för utopier om framtida drömsamhällen eller skräcksamhällen utan verklighetsförankring. När politikerna hävdar ovetenskapliga orsakssamband, kommer de allt längre ut i sanningens periferi. Allt fler väljare ser politiken såsom en slags spel, där det blir omöjligt att fatta väl övervägda val. När många riksdagsledamöter uppför sig som barn, är det inte förvånansvärt att det finns en hel del politikerförakt. Det behövs vuxna.

KONSTEN ATT KUNNA FÖRKLARA

Politiker har ansvar för att anpassa sig till väljarnas önskemål. De är med andra ord populist, vare sig de är vänster-, höger- eller mittenpopulister (den breda och den smala). Det viktigaste ansvaret försummas dock, nämligen det att förklara omständigheterna för väljarna. Det kan tänkas att många väljare har partisympatier utifrån känslor, fördomar och vanföreställningar, men politiken borde hjälpa människor att välja på basis av förnuft och fakta.

Det är glädjande att styrelser, fullmäktige-församlingar och andra enheter i lantbruksorganisationerna uppför sig som vuxna och inte liknar sandlådefolket i Sveriges Riksdag.

Jerker Nilsson,
Institutionen för ekonomi, SLU Uppsala

